

In memoriam

A. Van Loey

Onze collega Van Loey was lid van heel wat geleerde genootschappen. Uit zijn *curriculum vitae* blijkt echter dat het eerste van dat soort genootschappen waar hij lid van geworden is, precies onze commissie was. Ter vervanging van Isidoor Teirlinck werd hij tot lid benoemd in februari 1935, zodat hij 52 jaar deel van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie heeft uitgemaakt. Ik weet niet of dat een record is, maar dat is ook niet zo belangrijk. Belangrijk is vooral dat hij zowat zijn hele actieve carrière lang lid is geweest, een lidmaatschap dat hij overigens zeer vererend vond en de hele tijd lang op hoge prijs heeft gesteld. Van 1957 tot 1959 was hij voorzitter van de Vlaamse afdeling en van 1959 tot 1961 algemeen voorzitter van onze commissie. Ook zijn vele lezingen en artikelen in onze *Handelingen* bewijzen overtuigend, dat hij een zeer actief lid was; de meesten onder ons hebben die activiteit ook tijdens de vergaderingen weten te waarderen: zijn interventies waren zeer scherpzinnig en getuigden uiteraard van een enorme kennis en eruditie. Allicht is er niemand van ons die hem nooit een inlichting heeft gevraagd en niemand allicht ook heeft ooit tevergeefs een beroep op hem gedaan. Dat zo gewaardeerde persoonlijke contact zullen we voortaan moeten missen.

Collega Van Loey is inderdaad op 6 maart 1987 te Sint-Jans-Molenbeek overleden. Met zijn werk echter zullen wij blijvend contact hebben, aangezien zijn weten-

schappelijke produktie onmisbaar zal blijven, niet alleen voor iedereen die zich op het terrein van de toponymie en de dialectologie beweegt, maar meer in het algemeen ook voor iedereen die zich bezighoudt met Nederlandse filologie en linguïstiek.

Vooraleer ik daar dieper op inga, wil ik een kort overzicht geven van de carrière van collega Van Loey. Hij werd op 14 juli 1905 in Elsene geboren, volgde de lessen van de gemeenteschool en het Koninklijk Atheneum van zijn geboorteplaats en studeerde van 1923 tot 1927 Germaanse Filologie aan de Brusselse universiteit, waar hij met de grootste onderscheiding de doctorstitel verkreeg op een dissertatie over de „*Studie van de Nederlandse plaatsnamen te Elsene en Ukkel*”. Hij werd kort daarna leraar aan het K.A. Elsene en vond, naast zijn taak als lesgever, de tijd om een speciaal doctoraat voor te bereiden. Op 30 juni 1936 behaalde hij deze titel met een dissertatie „*Bijdrage tot de kennis van het Zuidwestbrabantsch in de 13de en 14de eeuw*”, die door onze commissie werd uitgegeven en hem in binnen- en buitenland beroemd heeft gemaakt. Het was overigens niet de laatste keer dat de roem die Van Loey vergaarde, ook op onze commissie afstraalde.

In datzelfde jaar, 1936, werd Van Loey part time docent aan de V.U.B., in 1939 full time docent en in 1941 gewoon hoogleraar. Aangezien echter op dat moment de Brusselse universiteit haar deuren sluit om niet met de bezetter te moeten collaboreren, neemt Van Loey tot september 1944 zijn vroegere baan aan het K.A. Elsene weer op. Deze perikelen beletten hem echter niet intussen driftig verder aan wetenschappelijk onderzoek te doen, zoals zijn uitvoerige lijst met publikaties aantoot. Na de oorlog begint hij een bijzonder druk, bijzonder succesrijk en ook bijzonder eervol wetenschappelijk en academisch leven. Van

A. VAN LOEY

Loey wordt in allerlei commissies en genootschappen opgenomen(*) en wordt in vele landen als spreker en/of als gastprofessor uitgenodigd.

(*) Een kleine greep ter illustratie : Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden (1940), Redactiecommissie *Nomina Geographica Neerlandica* (1947), Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde (1948), Académie Royale de Belgique, classe des Lettres (1950), buitenlands erelid van de Koninklijke Akademie der Wetenschappen te Amsterdam (1958).

Van Loey publiceerde vooral over onderwerpen i.v.m. de Middelnederlandse filologie en de historische grammatica, lexicale en syntactische, maar vooral morfologische en fonologische aspecten van onze dialecten, de structuur en het gebruik van de Nederlandse standaardtaal, de toponymie en de dialectologie. Niet alleen munt hij in al deze dingen uit en spreidt hij zijn enorme kennis ervan tentoon, maar wat hem uniek maakt, is de manier waarop hij erin slaagt facetten van al deze subdisciplines op elkaar te betrekken. Hij beschikte over een ontzaglijke hoeveelheid materiaal en hoewel dat steeds het uitgangspunt van zijn uiteenzettingen vormde, bleef hij nooit bij het incidentele en anekdotische staan, maar slaagde hij erin conclusies te formuleren en researchmethoden te ontwikkelen die de filologie en de algemene taalwetenschap als geheel ten goede kwamen. Daaraan is het zeker te danken dat zijn faam ver de grenzen van ons taalgebied overschrijdt en dat is ook wat hem in staat stelde zijn standaardwerken te schrijven over de „*Historische grammatica van het Nederlands*” en de „*Middelnederlandse spraakkunst*”, die bovendien tot op de dag van vandaag steeds opnieuw worden uitgegeven, voor generaties neerlandici onmisbare hulpmiddelen waren en dat ongetwijfeld nog lang zullen blijven.

Behalve zijn door onze commissie uitgegeven dissertatie, tel ik in de bibliografie van Van Loey elf opstellen die in onze *Handelingen* zijn gepubliceerd : vier keer behandelt hij plaats- of persoonsnamen, vier keer een dialectologisch onderwerp, één keer een aspect uit de historische grammatica en twee opstellen gaan over Middelnederlands, dat allemaal natuurlijk in de mate dat die aspecten gescheiden kunnen worden, want hij schreef nauwelijks wetenschappelijke bijdragen waarin niet al die facetten op de één of andere manier aan de oppervlakte kwamen. Ik zou nog lang door kunnen gaan met het analyseren van zijn publi-

katies en het opsommen van de merites ervan, maar dat zou ruim de perken van een In Memoriam te buiten gaan. Ik beperk me er daarom toe te vermelden dat een bibliografische lijst van Van Loeys werken gepubliceerd werd in de *Verlagen en Mededelingen van de Kon. Academie* (1972, 392-398) en dat hem twee keer een Festschrift werd aangeboden, nl. naar aanleiding van zijn emeritaat (*Spel van Zinnen : Album Van Loey*, uitg. door R. Jansen-Sieben, S. de Vriendt en R. Willemyns, Brussel, 1975) en naar aanleiding van zijn tachtigste verjaardag (*Brussels Boeket, Liber Discipulorum A. van Loey*, uitgeg. door R. Willemyns, Brussel, 1985).

Ik wil deze bespreking van Van Loeys wetenschappelijk werk afsluiten met een karakterisering van zijn unieke researchmethode, die hij niet enkel heeft ontwikkeld, maar ook zo succesvol zijn vele leerlingen heeft bijgebracht. De studie van de hedendaagse dialecten leert ons de structuur van de Middelnederlandse dialecten beter te doorgronden. Daardoor wordt het mogelijk de taal van Middelnederlandse geschriften nauwkeuriger te analyseren, wat dan op zijn beurt meer leert over de grammatica van het Middelnederlands en dus de studie van de historische grammatica vooruithelpt. Waar teksten soms onnauwkeurig of onvoldoende voorhanden zijn, brengt de studie van plaats- en persoonsnamen dikwijls uitkomst. Als een virtuoos slaagt hij erin die zodanig te interpreteren, dat een ontzaglijke hoeveelheid gegevens aan het licht komt. Dit op elkaar betrekken van al deze disciplines, gecombineerd met zijn fenomenaal vermogen tot synthese, brengt hem tot resultaten die allicht niemand anders kon realiseren. Niet alleen was hij in al de genoemde onderdelen één der allergrootsten, de manier waarop hij alles overziet en samenbrengt, maakt hem tot een unieke figuur, een

wetenschapper die op het hele terrein van de Nederlandse filologie nauwelijks zijn weerga kent.

Als student, leerling en promovendus van Van Loey en als zijn opvolger op de V.U.B. heb ik niet alleen zijn wetenschappelijke produktie bijna helemaal gelezen, maar er ook ontzaglijk veel profijt uit getrokken. Ook nu weet ik nog altijd niet wat ik het meeste bewonder : de gedi-versifieerdheid van de vele terreinen die hij bestreek, dan wel de accuratesse, de fijne opmerkingsgave, de gestructureerde uitwerking, de verrassende en vernieuwende maar toch altijd nog tot verder onderzoek aansporende resultaten.

Wij nemen niet alleen afscheid van de wetenschapper, maar ook van de mens Van Loey. Ik heb hem leren kennen toen ik 18 jaar was en ben tot het einde in contact gebleven met de vriend die hij intussen geworden was. Het heeft mij altijd bijzonder blij gemaakt, dat ik bij de belangrijkste stadia in mijn loopbaan op hem een beroep heb kunnen doen, hem aan mijn zijde wist te staan.

De houding die hij zijn hele leven lang, niet alleen tegenover mij maar tegenover iedereen heeft aangenomen, was die van een innemende humanist. Hij had met iedereen het beste voor en gunde iedereen ook wat hij als het hoogste goed beschouwde, t.w. te kunnen leven in een vrije en vrijzinnige wereld, een wereld die in het teken staat van het Vrij Onderzoek waar hij boven alles aan verknocht was. Veel van wat hij in zijn leven, zowel op wetenschappelijk gebied als daarbuiten, gerealiseerd heeft, werd met het oog daarop verricht, in het bijzonder aan de Vrije Universiteit Brussel, die voor hem niet zo maar een universiteit was waar hij als docent aan verbonden was, maar de instelling bij uitstek ter verdediging van zijn idealen, de fakkeldrager van het Vrij Onderzoek. Het strekt hem tot eer dat hij die overtuiging ook heeft weten

over te brengen op de vele generaties studenten die hij heeft opgeleid en aan wie hij niet alleen door zijn werk de waarde van het Vrij Onderzoek bewees, maar aan wie hij ook zijn humanistische opvattingen demonstreerde.

Wij allen die Van Loey hebben gekend, weten niet alleen wat we aan hem hadden, maar ook wat we met hem verliezen. Zijn eerste boek, ik zei het al, handelde over de plaatsnamen van Elsene en Ukkel. In Elsene werd hij geboren, in Ukkel werd hij op 12 maart 1987 gecremeerd. De cirkel is rond, de cirkel van het leven van een wetenschapper, een collega, een vriend van wie wij vandaag geëmotioneerd afscheid nemen en die wij zullen blijven gedenken.

Roland WILLEMYNS